

Dr hab. n. med. prof. nadzw. Anna Janas-Naze
Zakład Chirurgii Stomatologicznej
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
ul. Pomorska 251, 92-213 Łódź

Łódź, 2. XI. 2015r.

Ocena

*rozprawy doktorskiej lekarza dentysty Agnieszki Srebrzyńskiej-Witek pt.
„Przydatność cyfrowej tomografii wolumetrycznej do oceny morfologii przedniego
uzębionego odcinka części zębodołowej żuchwy”*

Ogromny postęp w zakresie radiologii spowodował, iż śmiało możemy stwierdzić, że wkroczyliśmy w tej dziedzinie w trzeci wymiar. Do tej pory dla niezbędnej diagnostyki konieczne było wykonanie zdjęcia pantograficznego, niestety na ocenę takiego zdjęcia wpływa wiele czynników, których zakłócenie powoduje uniemożliwienie prawidłowych pomiarów, a co za tym idzie postawienie właściwego rozpoznania. Szczególnie w chirurgii stomatologicznej i szczękowo-twarzowej niezwykle istotne jest, dla przykładu, ustalenie położenia zatrzymanego zęba nadliczbowego aby móc zaplanować zabieg tak, aby traumatyzacja tkanek i uszkodzenie istotnych struktur anatomicznych było jak najmniejsze. Aby wyeliminować konieczność dodatkowych badań radiologicznych, a co za tym idzie ograniczyć dawkę promieniowania jonizującego, należy zwrócić się w kierunku tomografii wolumetrycznej, gdzie pacjent otrzymuje dawkę promieniowania porównywalną do zwykłego pantomogramu. Dodatkowo badanie CBCT dostarcza lekarzowi nieporównywalnie więcej niezbędnych informacji. Podjęta przez Doktorantkę próba wykazania przydatności cyfrowej tomografii wolumetrycznej ukazuje czytelnikowi złożoność tego zagadnienia, dobrze wpisuje się w nurt trwającej od wielu lat dyskusji na ten temat.

Praca obejmuje 107 stron tekstu podzielonego na 11 rozdziałów. Zawiera streszczenia w języku polskim i angielskim, wykaz 114 pozycji piśmiennictwa oraz bogatą dokumentację w postaci 41 rycin i 27 tabel, z czego 6 w Aneksie, bardzo dobrze ilustrujących przeprowadzone badania.

W obszernym, liczącym łącznie 11 stron wstępie, Autorka szczegółowo opisuje morfologię tkanki kostnej wyrostków zębodołowych szczęk i części zębodołowej żuchwy, a także metody ich oceny. Omawia również proces gojenia się ran poekstrakcyjnych, zwracając szczególną uwagę na zanik blaszki zbitej zewnętrznej zębodołu, w wyniku czego może dojść do znacznego pogorszenia estetyki planowanych uzupełnień protetycznych. Dalsze

podrozdziały omawiają zastosowanie cyfrowej tomografii wolumetrycznej w diagnostyce stomatologicznej, jej czułość i swoistość, a także znaczenie oceny morfologii tkanki kostnej przedniego odcinka części zębodołowej żuchwy w planowaniu dalszego leczenia stomatologicznego.

Redagując ten rozdział, Doktorantka dołożyła wielu starań aby w sposób obszerny i wnikliwy zapoznać czytelnika z rolą obrazowania radiologicznego w dostarczeniu informacji dla prawidłowego planowania leczenia implantologicznego, ortodontycznego i periodontologicznego.

Celem przeprowadzonych badań było wykazanie przydatności tomografii wolumetrycznej dla oceny poszczególnych struktur przedniego, uzębionego odcinka części zębodołowej żuchwy.

Badaniami retrospektywnymi objęto 100 tomogramów wykonanych techniką CBCT, których analizy dokonano w programie i-Cat Vision, a także ze względu na ograniczenia programu, część założonych pomiarów wykonano w programie CorelDraw9. W badanej grupie znalazło się 61 kobiet i 39 mężczyzn w wieku od 18 do 71 roku życia. Analiza obrazów uzyskanych dzięki badaniu tomograficznemu obejmowała pomiary wykonywane w żuchwie w okolicach zębów 43, 42, 41, 31, 32, 33. Na zaplanowane badania uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach nr KNW/0022/KB/190/13. Zebrane dane poddano analizie statystycznej, dla celów której wyodrębniono dwa przedziały wiekowe. W grupie od 18 do 49 roku życia poddano analizie 70 badań CBCT (45 kobiet i 25 mężczyzn), natomiast pozostałe 30 obrazów (16 kobiet i 14 mężczyzn) należało do osób w wieku od 50 do 71 roku życia.

Opisane i przedstawione w formie tabel, wykresów oraz rycin wyniki zostały zaprezentowane w sposób niezwykle wyczerpujący i przejrzysty. Bardzo dobrym rozwiązaniem było wprowadzenie rozdziału, w którym Autorka dokonuje podsumowania wyników.

W dyskusji przeprowadzonej w sposób kompetentny Doktorantka poddała wnikliwej analizie i ocenie wyniki zrealizowanych badań wykazując się umiejętnością w ich interpretacji oraz rozległą znajomością piśmiennictwa.

Uzyskane wyniki badań zostały podsumowane w 4 wnioskach, które odpowiadają na postawiony cel badawczy. Na podstawie przeprowadzonych badań autorka stwierdza, że wskazane jest dalsze udoskonalanie programów do analizy obrazów cyfrowej tomografii wolumetrycznej, tak aby pozwalały na szybszą i łatwiejszą ich interpretację.

Prawidłowo dobrane merytorycznie i zacytowane w tekście w zdecydowanej większości anglojęzyczne piśmiennictwo z ostatnich lat obejmuje 114 pozycji uporządkowanych w kolejności cytowań.

Z obowiązku recenzenta pragnę zauważyć pewne niewielkie błędy redakcyjne, a także literówki, których nie udało się Autorce uniknąć podczas przygotowywania wydruku komputerowego. Zarówno Wykaz skrótów, Spis Rycin i Spis Tabel proponowałabym umieścić za rozdziałem dziewiątym. W Rozdziale IV (wyniki) Autorka między innymi przedstawia czytelnikowi informacje opisujące grupę badaną. Na stronie 35 umieszczono informację o tym, że dla celów analizy statystycznej, wyodrębniono dwa przedziały wiekowe. Badani zostali przypisani do grup o nierównych przedziałach wiekowych. Czym kierowała się Doktorantka dokonując takiego podziału?

Powyższe uwagi nie umniejszają wartości pracy. Mają one raczej służyć Autorce pomocą przy przygotowaniu pracy do publikacji.

Przedstawiona mi do oceny dysertacja jest wartościowym opracowaniem naukowym. Przeprowadzone przez doktorantkę usystematyzowane badania dotyczące zastosowania cyfrowej tomografii wolumetrycznej jako narzędzia diagnostycznego umożliwiającego uzyskanie szczegółowych informacji w zakresie struktur tkanki kostnej przedniego uzębionego odcinka części zębodołowej zuchwy, mają charakter nowatorski i posiadają istotne walory poznawcze. Uzyskane wyniki mają również znaczenie praktyczne, dostarczają bowiem cennych danych dotyczących wymiarów blaszki zbitej i istoty gąbczastej przedniego odcinka części zębodołowej zuchwy.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że w dostępnych piśmiennictwie nie odnaleziono badań przedstawiających dane dotyczące pomiarów tkanki kostnej zarówno od strony przedsionkowej jak i językowej, co jeszcze bardziej podkreśla znaczenie i nowatorskość badań przeprowadzonych przed Doktorantką.

Podsumowując, rozprawa doktorska lekarza dentysty Agnieszki Srebrzyńskiej-Witek pt.: „Przydatność cyfrowej tomografii wolumetrycznej do oceny morfologii przedniego uzębionego odcinka części zębodołowej zuchwy” spełnia wymogi rozprawy doktorskiej, określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.).

Wnoszę zatem do Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach o dopuszczenie lek. dent. Agnieszki Srebrzyńskiej-Witek do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie stawiam wniosek o wyróżnienie rozprawy.

Anna Juman-Nur